

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0823U101363

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 20-11-2023

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Чжан Менчже ...

2. Mengzhe Zhang

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0988-4263

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 025

Назва наукової спеціальності: Музичне мистецтво

Галузь / галузі знань: культура і мистецтво

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Освітньо-наукова програма підготовки доктора філософії за спеціальністю 025 - Музичне мистецтво

Дата захисту: 08-12-2023

Спеціальність за освітою: Музичне мистецтво

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): 2428

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Код за ЄДРПОУ: 02214350

Місцезнаходження: площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Код за ЄДРПОУ: 02214350

Місцезнаходження: площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 18.41

Тема дисертації:

1. Поліфонічні жанри у фортепіанній музиці китайських композиторів
2. Polyphonic genres in the piano music of Chinese composers

Реферат:

1. Дисертацію присвячено вивченню поліфонічних жанрів у фортепіанній творчості китайських композиторів ХХ – початку ХХІ століття. Актуальність теми запропонованого дослідження зумовлена здобутками китайських композиторів у галузі поліфонічної музики для фортепіано, їх творчим потенціалом для світової музичної спільноти, які й досі не отримали системного висвітлення та оцінки в єдності національно-стильового мислення та виконавської реалізації. Мета дослідження – визначити внесок китайських композиторів у поліфонічні жанри фортепіанного мистецтва в національно-стильовому та виконавському вимірах. Розділ 1 «Поліфонічний простір китайського фортепіанного мистецтва ХХ – початку ХХІ століття: в пошуках національної ідентичності» присвячений методології дослідження. У підрозділі 1.1. аналізується розвиток поліфонічних жанрів для фортепіано у національних композиторських школах ХХ – початку ХХІ століття. Для глибокого розуміння генези поліфонічного мислення у професійній композиторській творчості

Китаю ХХ століття та на сучасному етапі її розвитку був задіяний ґрунтовний розгляд питань, пов'язаних зі специфікою багатоголосся в фольклорі та традиційному мистецтві Китаю як принципів формотворення музичного матеріалу. У підрозділі 1.2. досліджуються шляхи становлення теорії поліфонії в музичній науці Китаю. У підрозділі 1.3. «Фортепіанний поліфонічний твір в інтерпретаційному полі мистецької практики» обговорюються питання, що стосуються комплексу піаністичних завдань з відтворення поліфонічного тексту. Розділ 2 «Національна своєрідність трактування жанрових моделей європейської поліфонії у китайській фортепіанній музиці» присвячений композиторам, для яких поліфонія стала одним з чинників творчого стилю. У підрозділі 2.1. розглядається композиторський досвід оволодіння поліфонічним письмом: від поліфонічної п'єси до фуґи. Найбільш органічно розвідка можливостей створення контрапункту з урахуванням національної музики здійснювалася або у програмних п'єсах, або вільно скомпонованих інтенціях. У підрозділі 2.2. «Циклічні поліфонічні жанри на перетині класичного, сучасного та національного» розглядаються музичні твори, в яких відбився найвищий рівень оволодіння китайськими композиторами мистецтва поліфонією. Першими спробами в даному жанрі стали твори Рао Юяня «Прелюдія та фуґа» (1956) та «Інтродукція і фуґа – Лірика» (1964), що наслідують західноєвропейський жанр поліфонічної діалогії. В основі циклу з 13 Прелюдій і фуґ Чень Мінджі (1960–2004) покладений принцип зміни різних – класичної, сучасної, тональної та атональної, західної та національної висотних систем. 5 Прелюдій і фуґ Ло Чжунчжуна (1960–1980) демонструють світ всіх п'ятитонових ладів, таким чином зближуючи опору на пентатонну ладову основу, вільне структурування композиції в прелюдіях та суворо регламентоване – у двоголосних фуґах, розширення зони розвитку розробки у композиціях прелюдій та фуґ. 5 Прелюдій і фуґ в усіх пентатонних ладах Ван Лісяня (1982) є програмним, що в більшій мірі відповідає художнім властивостям китайського національного мистецтва. 4 Прелюдії та фуґи Дін Шаньде (1988) – цикл програмного типу, де композитор створив свій унікальний звуковисотний ряд, адаптувавши національну основу до сучасних композиторських технік письма. Поліфонічні цикли Лін Хуа у багатьох випадках істотно збагачуються мажоро-мінором та отримують нове своєрідне трактування. Якщо у двох творах композитор зберігає загальноприйнятну форму поліфонічної діалогії (Прелюдія та фуґа D dur (1989), Пассакалія і фуґа a moll (1999)), то в циклі Прелюдія, хорал і фуґа G dur (1998) звертається до більш складної форми, поглиблюючи художньо-образний зміст. У Висновках підводяться підсумки дослідження. У фортепіанній музиці китайських композиторів фуґа та інші поліфонічні жанри та форми (інвенції, програмні поліфонічні п'єси, сюїти в поліфонічному стилі, малий та великий поліфонічний цикли програмного та непрограмного типу та ін.) набули широкого поширення. Фуґа різноманітно представлена в творчості китайських композиторів і як частина поліфонічного циклу, і як самостійний твір. Цей жанр є вершиною розвитку поліфонічного мислення в китайській фортепіанній музиці. Саме у фузі знайшли найвище втілення дві основні тенденції в оволодінні поліфонією, а саме, – активне освоєння європейських традицій та цілеспрямоване використання національної народної творчості. Вершиною розвитку поліфонії стали фортепіанні цикли, у складі яких є фуґа, що не тільки підтверджує невичерпність можливостей цього жанру і форми, а й є доказом певного звукового устрою, канонічних умов письма певної епохи.

2. The dissertation is devoted to the study of polyphonic genres in the piano works of Chinese composers of the 20th - early 21st centuries. The relevance of the topic of the proposed study is determined by the achievements of Chinese composers in the field of polyphonic music for the piano, their creative potential for the world music community, which have not yet received systematic coverage and evaluation in the unity of national-style thinking and performance. The purpose of the study is to determine the contribution of Chinese composers to the polyphonic genres of piano art in national-stylistic and performing dimensions. Chapter 1 "Polyphonic space of Chinese piano art of the 20th - early 21st centuries: in search of national identity" is devoted to research methodology. In subsection 1.1. the development of polyphonic genres for piano in national composer schools of the 20th - early 21st centuries is analyzed. In order to gain a deep understanding of the genesis of polyphonic thinking in the professional compositional work of China in the 20th century and at the current stage of its development, a thorough consideration of issues related to the specificity of polyphony in Chinese folklore and traditional art as the principles of shaping musical material was involved. In subsection 1.2. ways of formation of

the theory of polyphony in Chinese music science are investigated. In subsection 1.3. "Piano polyphonic work in the interpretive field of artistic practice" discusses issues related to a complex of pianistic tasks in the reproduction of polyphonic text. Chapter 2 "National originality of interpretation of genre models of European polyphony in Chinese piano music" is devoted to composers for whom polyphony became one of the factors of creative style. In subsection 2.1. the composer's experience of mastering polyphonic writing is considered: from a polyphonic piece to a fugue. The most organic exploration of the possibilities of creating counterpoint taking into account national music was carried out either in program pieces or freely composed intentions. In subsection 2.2. "Cyclic Polyphonic Genres at the Crossroads of Classical, Modern, and National" examines musical works that reflect the highest level of mastery of polyphony by Chinese composers. The first attempts in this genre were the works of Rao Yuyan "Prelude and Fugue" (1956) and "Introduction and Fugue - Lyric" (1964), which imitates the Western European genre of polyphonic dilogy. The cycle of 13 Preludes and Fugues by Chen Mingji (1960-2004) is based on the principle of changing different - classical, modern, tonal and atonal, Western and national pitch systems. 5 The prelude and fugue of Luo Zhongzhong (1960-1980) demonstrate the world of all pentatonic scales, thus converging the reliance on the pentatonic scale base, the free structuring of the composition in the preludes and the strictly regulated one in the two-part fugues, expanding the area of development of development in the compositions of preludes and fugues. 5 Preludes and fugues in all pentatonic scales by Wang Lishan (1982) is programmatic, which is more in line with the artistic properties of Chinese national art. Ding Shande's 4 Preludes and Fugues (1988) is a program-type cycle where the composer created his unique pitch range, adapting the national basis to modern compositional writing techniques. Lin Hua's polyphonic cycles are in many cases significantly enriched with major-minor and receive a new, peculiar interpretation. If in two works the composer preserves the generally accepted form of polyphonic dilogy (Prelude and Fugue in D major (1989), Passacalia and Fugue in A minor (1999)), then in the cycle Prelude, Chorale and Fugue in G major (1998) he turns to a more complex form, deepening artistic content. The Conclusions summarize the results of the study. In the piano music of Chinese composers, fugue and other polyphonic genres and forms (inventions, program polyphonic pieces, suites in polyphonic style, small and large polyphonic cycles of program and non-program type, etc.) became widespread. The fugue is variously presented in the works of Chinese composers, both as part of a polyphonic cycle and as an independent work. This genre is the pinnacle of the development of polyphonic thinking in Chinese piano music. It was in fuze that the two main tendencies in the mastery of polyphony found their highest embodiment, namely, the active development of European traditions and the purposeful use of national folk creativity. The pinnacle of the development of polyphony became the piano cycles, which include a fugue, which not only confirms the inexhaustibility of the possibilities of this genre and form, but also proves a certain sound system, the canonical conditions of writing of a certain era.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Чжан Менчже. Поліфонічні жанри у фортепіанній творчості китайських композиторів. Аспекти історичного музикознавства: зб. наук. ст. Вип. XXIV. Харків. нац. ун-т мистецтв імені І. П. Котляревського; Харків, ХНУМ, 2021. С. 148-165.
- Чжан Менчже. Поліфонічні твори для фортепіано Рао Юяна в аспекті виконавської реалізації. Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти : зб. наук. ст. Вип. 61. Харків. нац. ун-т

мистецтв імені І. П. Котляревського; Харків, ХНУМ, 2021. С. 201-223.

- Chernyavska Marianna, Zhang Mengzhe. Preludes and fugues for piano in the polyphonic works of Chinese composers. Rast Müzikoloji Dergisi, Vol: 9 Issue:3 Special Issue 2021 (Interdisciplinary Music Research), 2943-2960.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Чернявська Маріанна Станіславівна
2. Marianna Chernyavska

Кваліфікація: к.мист., професор, 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8379-5536

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Код за ЄДРПОУ: 02214350

Місцезнаходження: площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кріпак Ольга Леонідівна
2. Olga Kripak

Кваліфікація: к. мист., 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9878-1823

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківська державна академія культури

Код за ЄДРПОУ: 30036001

Місцезнаходження: Бурсацький узвіз, 4, Харків, Харківський р-н., 61057, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Северинова Марина Юріївна

2. Marina Severynova

Кваліфікація: д. мист., доцент, 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2461-2453

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна музична академія України імені П. І. Чайковського

Код за ЄДРПОУ: 02214188

Місцезнаходження: вул. Архітектора Городецького 1-3/11, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури та інформаційної політики України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Седюк Ігор Олегович

2. Igor Sediuk

Кваліфікація: к. мист., доцент, 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4038-5211

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Код за ЄДРПОУ: 02214350

Місцезнаходження: площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Борисенко Марія Юріївна

2. Mariya Borysenko

Кваліфікація: к. мист., доц., 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5690-3917

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Код за ЄДРПОУ: 02214350

Місцезнаходження: площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Шаповалова Людмила Володимирівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Шаповалова Людмила Володимирівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Поліна Кордовська

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна